

Vårplöjning eller höstplöjning på olika jordarter?

Ingemar Gruvaeus, Hushållningssällskapet Skaraborg

- **Vårplöjning har på jordar med lerhalt upp till mo-lättlera gett bättre utbyte än höstplöjning.**
- **På mellanleran har den tidiga vårplöjningen varit lika bra som höstplöjning men har vårbruket gjorts senare har skördeförlusten för vårplöjning blivit avsevärd.**

Bakgrund

Detta projekt startades för att förbättra kunskapen om vårplöjningens effekter på olika jordarter. Försöken utförs i Skaraborg och Värmland. På Götala, Skara och Hökatorp, Götene är jordarterna mo-lättlera respektive mellanlera medan de i Värmland på Sofiedal är mo och på Lillerud är mjälalera.

Avsikten är att vårbruket skall utföras vid två olika tidpunkter. Den tidiga skall vara så snart det går att vårplöja och så medan den som benämns optimal skall göras då man bedömer det som optimalt på den höstplöjda delen. Sådnen görs med en Rapidmaskin eller motsvarande jordbearbetande såmaskiner. Vårbruket görs också med eller utan föregången harvning. Denna utförs med rotorharv 2 ggr. Projektet finansieras av SLF, Stiftelsen Lantbruksforskning.

Resultat

År 2001 gick det på försöksplatserna inte att utföra något riktigt tidigt vårbruk utan det första var i slutet av april på Götala. Resultaten för året samt medeltal för år 2000-2001 redovisas i tabellen.

Tidigt vårbruk var en klar nackdel på den kalla jorden på **Sofiedal** särskilt i plöjt och

inte harvat led. På denna plats behövdes en vårharvning om man höstplöjt men det var ingen fördel då man vårplöjde. Som helhet har vårplöjning under 2 år på denna jord varit en klar fördel och också varit mindre känslig för tidpunkt.

På mellanleran på **Hökatorp** har det däremot varit en nackdel att dröja med vårbruket. Detta har varit särskilt tydligt vid vårplöjning. Jorden har då snabbt torkat ut och fått grov struktur. Kraftig harvning före sådd har då varit nödvändig. Vid den tidiga tidpunkten har vårplöjning gått lika bra som höstplöjning. Tendensen att harvning behövs i större omfattning vid vårplöjning finns dock.

På **Götala** är också vårplöjningen en klar fördel under 2 år. Harvning på denna jordtyp har inte tillfört något. Så här långt verkar en enkel brukningsform med vårplöjning direkt följd av vårsådd här fungera utmärkt. Försöket på **Lillerud** var för året ojämnt och hade genomgående mycket låg skörd varför det strukits.

Under de fuktiga vårar vi haft har vårplöjningen eventuellt medfört att vi får mera luft i matjorden och mindre risk för kväveförluster. Mängd skördat kväve ser ut att bli större i de vårplöjda leden.

Vårplöjning - höstplöjning. 6 försök i Skaraborg och Värmland 2000-2001

Plöjnings tidpunkt	Vårbruk tidpunkt	Utförd bearb.	Götala	Hökatorp	Sofiedal	Götala	Hökatorp	Sofiedal
			2001 Skara kg/ha	2001 Götene kg/ha	2001 Kil kg/ha	2 år kg/ha	2 år kg/ha	2 år kg/ha
Höstplöjning	Tidigt	Ingen	5407	4521	1827	5927	4744	3202
Höstplöjning	Tidigt	Ingen	100	100	100	100	100	100
Höstplöjning	Tidigt	Harvning	106	95	138	101	94	124
Höstplöjning	Optimalt	Ingen	110	90	162	104	97	119
Höstplöjning	Optimalt	Harvning	110	92	205	105	97	133
Vårplöjning	Tidigt	Ingen	122	97	179	114	100	140
Vårplöjning	Tidigt	Harvning	106	104	169	105	104	139
Vårplöjning	Optimalt	Ingen	113	73	217	107	77	146
Vårplöjning	Optimalt	Harvning	120	79	216	109	88	144
Medeltal av faktorer								
Rapidsåmask. e.dyl. utan harvning			6024	4061	3007	6285	4437	4043
Rapidsåmask. e.dyl. med harvning			-50	+113	+317	-77	+108	+281
Vårbruk tidigt			5876	4466	2677	6210	4717	4032
Vårbruk optimalt			+247	-697	+978	+34	-453	+303
Höstplöjning inkl. lätt tiltpackning			5761	4253	2765	6063	4607	3809
Vårplöjning inkl. lätt tiltpackning			+476	-271	+801	+367	-233	+749
Cv%:			12,3	11,4	19,7			
Jordart:			mo LL	ML	Mo			
Såtid tidig:			25/4	3/5	13/5			
Såtid optimal:			3/5	15/5	25/5			
Gröda:			Korn	Havre	Korn			